

12 Elintarvikekohtaiset erityisvaatimukset

12.3 Nimisuojatut elintarvikkeet

EU:n nimisuojaajärjestelmässä on kolme nimisuojausluokkaa:

- **Suojattu alkuperänimitys (SAN)** (englanniksi PDO, espanjaksi/italiaksi DOP)
- **Suojattu maantieteellinen merkintä (SMM)** (englanniksi PGI, espanjaksi/italiaksi IGP)
- **Aito perinteinen tuote (APT)** (englanniksi TSG, espanjaksi ETG, italiaksi STG)

Suojattu alkuperänimitys (SAN) ja suojattu maantieteellinen merkintä (SMM) rajaavat tuotteen valmistamisen ja/tai tuotannon tietyille maantieteelliselle alueelle, joka on määritelty kunkin tuotteen tuote-eritelmässä / yhtenäisessä asiakirjassa. Aito perinteinen tuote (APT) puolestaan suojaa tuotteen perinteisen valmistusmenetelmän ja ainesosat, mutta ei sido valmistusta/tuotantoa tietyille määritellyille maantieteelliselle alueelle.

Huomioitavaa:

Tämä kohta tarkastetaan, kun toimija

- valmistaa tai tuottaa SAN, SMM tai APT nimisuojaalla suojattua elintarviketta.

Tämä kohta tarkastetaan myös, kun toimija

- valmistuttaa ja/tai pakkaa
- tuo maahan ja/tai välittää (sisämarkkinoilta ja/tai kolmansista maista) tai vie maasta
- myy pakattuina etämyyntinä
- myy myymälässä pakkaamattomina ja/tai
- myy/tarjoaa tarjoilupaikassa pakkaamattomina

EU:n nimisuojaajärjestelmän mukaan nimisuojan saaneita elintarvikkeita tai sellaisia elintarvikkeita, joiden pakkausmerkinnöissä ja mainonnassa on maininta nimisuojatusta ainesosasta.

Nimisuojaattua elintarviketta valmistavan toimijan tulee ilmoittaa valvovalle elintarvikevalvontaviranomaiselle ennakotarkastusta varten nimisuojaatuotteen nimi ja valmistuspaikka ennen nimisuojaatuotteen markkinoille saattamista.

Nimisuojaattua elintarviketta valmistavat tai tuottavat elintarvikealan toimijat tarkastetaan nimisuojaatuotteen valmistusvaiheessa säännöllisesti – vähintään joka toinen vuosi. Nimisuojaattua elintarviketta valmistavan toimijan tarkastuksella on varmistuttava erityisesti siitä, että toimija käyttää kyseisen nimisuojatun elintarvikkeen valmistuksessa niitä raaka-aineita ja sellaisia valmistusmenetelmiä, jotka kyseiselle nimisuojaatulle tuotteelle on sen tuote-eritelmässä (yhtenäisessä asiakirjassa) määritelty. Olennaista on varmistaa myös, että valmistus ja pakkaaminen tapahtuu kyseiselle nimisuojaatulle tuotteelle tuote-eritelmässä määritellyllä maantieteellisellä alueella. Joillakin nimisuojaatuotteilla myös käytettävien raaka-aineiden on oltava peräisin tietyltä määritellyltä maantieteelliseltä alueelta, tämäkin on kirjattu kyseisen tuotteen tuote-eritelmään. Lisäksi on varmistettava, että tuotteet on nimetty oikein ja nimisuojaan osoittavaa logoa käytetään oikein.

Muissa kuin nimisuojuuttua elintarviketta valmistavissa kohteissa on tarkastuksella varmistettava, että toimijan valmistuttama, pakkaama, maahantuoma, välittämä, myymä, tarjoilema, muuten markkinoille saattama tai kaupan pitämä EU:n nimisuojuuttajärjestelmän mukaisesti suojatulla nimellä nimetty elintarvike todennettavasti on nimetty, valmistettu, pakattu jne. kyseisen nimisuojuuttatun tuotteen tuote-eritelmän määritelmien mukaisesti (esimerkiksi: raaka-aineet, valmistusmenetelmät, maantieteellinen alue). Jos nimisuojuuttua elintarviketta käytetään toisen elintarvikkeen tai tarjoiltavan annoksen ainesosana ja nimisuojuuttu ainesosa esiintyy elintarvikkeen tai annoksen nimessä, on tarkastuksella varmistuttava siitä, että edellytykset nimisuojuuttatun tuotteen nimen käyttämiselle tai korostamiselle elintarvikkeen tai annoksen nimessä tai muissa merkinnöissä täyttyvät.

Toimijoiden, jotka haluavat käyttää nimisuojuuttatuotteen nimeä valmiiksi pakatun elintarvikkeen nimessä ja mainosaineistossa, jalostetussa tuotteessa, joka sisältää ainesosana nimisuojuuttua tuotetta, on annettava kirjallinen ennakkoilmoitus hyväksytylle tuottajaryhmälle, jos tällainen ryhmä on olemassa kyseisellä nimisuojuuttatuotteella. Ilmoitukseen on sisällytettävä tiedot, jotka osoittavat, että nimisuojuuttatun ainesosan käytölle säädettyjä edellytyksiä noudatetaan, ja toimijoiden on toimittava sen mukaisesti. Hyväksytyn tuottajaryhmän on vahvistettava ilmoituksen vastaanottaminen kirjallisesti neljän kuukauden kuluessa. Valmiiksi pakatun elintarvikkeen (jalostetun tuotteen) valmistaja voi aloittaa maantieteellisen merkinnän käytön valmiiksi pakatun elintarvikkeen nimessä vastaanotettuaan vahvistuksen tai määräajan päätyttyä. Hyväksytty tuottajaryhmä voi liittää vahvistukseen ei-sitovia tietoja asianomaisen nimisuojuuttatuotteen käytöstä. Hyväksytty tuottajaryhmä ja valmiiksi pakattujen elintarvikkeiden valmistaja voivat tehdä sopimuksen erityisistä näkökohdista, jotka liittyvät siihen, miten nimisuojuuttatun ainesosan nimi valmiiksi pakatun elintarvikkeen nimessä esitetään merkinnöissä tai mainosaineistoissa, muualla kuin ainesosaluettelossa. ((EU) 2024/1143, 27 artikla)

Muita kuin nimisuojuuttajan saaneita elintarvikkeita ei saa markkinoida ilmaisuilla, joissa viitataan nimisuojuuttuun elintarvikkeeseen. Rekisteröidyt eli nimisuojuuttatut nimet on suojattu väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai miellelyhtymiltä, myös silloin, kun kyse on tuotteiden käytöstä ainesosina. Nimisuojuuttuun tuotteeseen ei saa viitata, vaikka tuotteen oikea alkuperä on merkitty tai vaikka suojattu nimi on käännetty tai siihen on liitetty esimerkiksi ilmaisu ”laatu”, ”tyyppi”, ”menetelmä”, ”tuotettu kuten”, ”jäljitelmä” tai muu vastaava ilmaisu, myös silloin, kun tuotetta käytetään ainesosana toisessa elintarvikkeessa. Tämä on tarpeen huomioida, jos samalla tarkastetaan kohta 13.1, Pakolliset elintarviketiedot (pakatut ja pakkaamattomat elintarvikkeet).

Nimisuojuuttajan osoittavan logon käyttö on pakollista elintarvikkeilla. Erilliset sanalliset maininnat (”suojattu alkuperänimitys”, ”suojattu maantieteellinen merkintä”, ”aito perinteinen tuote” tai niiden lyhenteet) ovat sallittuja, mutta eivät pakollisia. Nimisuojuuttatun elintarvikkeen nimi on merkittävä pakkausmerkintöihin aina sillä kielellä ja siinä muodossa, millä se on rekisteröity, mutta tarvittaessa nimen voi lisäksi kääntää kuluttajan ymmärtämälle kielelle.

Tarkastettavia asioita:

- Valmistus ja pakkaaminen täyttää kyseisen nimiselle elintarvikkeelle myönnetyn nimisuojuuttajan mukaiset edellytykset (raaka-aineet, valmistusmenetelmät, maantieteellinen alue).

Tarkastaminen tehdään vertaamalla käytettäviä ainesosia (tarvittaessa myös niiden alkuperää), valmistusmenetelmiä ja muita toimintoja kyseisen nimisuoajatun elintarvikkeen hyväksytyn tuote-eritelmän määritelmiin. Nimisuoajatulla nimellä nimetyn elintarvikkeen valmistusvaiheessa tarkastetaan erityisesti elintarvikkeiden valmistuksessa käytetyt raaka-aineet, valmistusmenetelmät ja tarvittaessa pakkaustavat, jotka kyseiselle nimisuoajatulle tuotteelle on sen tuote-eritelmässä määritetty.

- Muissa kuin nimisuoajatua elintarviketta valmistavissa valvontakohteissa selvitetään erityisesti se, miten toimija varmentaa sen, että toimijan markkinoille saattama nimisuoajatulla nimellä nimetty elintarvike on nimetty oikein sekä valmistettu ja pakattu jne. kyseisen tuotteen tuote-eritelmässä määritellyn mukaisesti. Jos ravintolassa tai muussa tarjoilupaikassa esimerkiksi myytävän/tarjoiltavan annoksen nimessä tai muussa markkinoinnissa käytetään nimisuoajatun tuotteen nimeä, on tarkastuksella selvittävä miten toimija varmistaa, että annoksen/aterian valmistuksessa raaka-aineena käytetään aitoa nimisuoajatua tuotetta eli tarkastuksella on varmistuttava siitä, että edellytykset täyttyvät nimisuoajatun tuotteen nimen käyttämiselle annoksen/aterian nimessä tai muussa markkinoinnissa.
- Nimisuoajatun tuotteen pakkausmerkinnöissä on näkyvissä EU:n nimisuoajasta kertova tunnus (logo) ja se on muodoltaan, kooltaan ja väreiltään oikein.
- Nimisuoajaan liittyvät pakkausmerkintävaatimukset toteutuvat, kun nimisuoajatua tuotetta on käytetty ainesosana toisessa elintarvikkeessa.
- Kun nimisuoajatuotteen nimeä käytetään osana jalostetun tuotteen nimeä valmiiksi pakatussa elintarvikkeessa, on merkinnöissä ilmoitettava nimisuoajatun ainesosan prosenttiosuus jalostetusta tuotteesta. Nimisuoajatun tuotteen lisäksi muuta samankaltaista tuotetta ei voi käyttää osana elintarviketta. [Toimija on tehnyt 27 artiklan \(\(EU\) 2024/1143\) mukaisen ennakkoilmoituksen nimisuoajatun ainesosan käyttämisestä hyväksytylle tuottajaryhmälle.](#)
- Omavalvonnan riittävyys ja sopivuus sekä tarvittaessa suunnitelma tarkastetaan soveltaen ohjeen 1.6 liitettä "Omavalvonnan riittävyys ja sopivuus".

OIVALLINEN

Toiminta on vaatimusten mukaista.

Nimisuoajatua elintarviketta valmistava toimija on ilmoittanut ennen nimisuoajatuotteen markkinoille saattamista elintarvikevalvontaviranomaiselle mitä nimisuoajatua elintarviketta valmistaa ja missä valmistuspaikka sijaitsee. Nimisuoajattu elintarvike valmistetaan ja pakataan kyseiselle elintarvikkeelle rekisteröidyn tuote-eritelmän mukaisesti (raaka-aineet, valmistusmenetelmät, maantieteellinen alue jne.). Pakkausmerkinnöissä ovat selkeästi näkyvissä sekä elintarvikkeen rekisteröity nimi että nimisuoajajärjestelmän oikea tunnus. Ateriassa tai annoksessa, jonka nimessä esiintyy nimisuoajatun elintarvikkeen nimi, on myös raaka-aineena käytetty aitoa nimisuoajatua raaka-ainetta riittävästi, niin että se antaa aterialle/annokselle erityisen nimisuoajatulle ainesosalle olennaisen makuvivahteen, eikä samassa annoksessa ole käytetty vastaavaa "tavallista ainesosaa", jolla nimisuoajattu ainesosa voitaisiin korvata

osittain tai kokonaan. Toimija, joka käyttää nimisuojuustuotteen nimeä valmiiksi pakatun elintarvikkeen nimessä ja mainosaineistossa, jalostetussa tuotteessa, joka sisältää ainesosana nimisuojuutettua tuotetta, on tehnyt 27 artiklan ((EU) 2024/1143) mukaisen ennakoilmoituksen hyväksytylle tuottajaryhmälle.

HYVÄ

Toiminnassa on pieniä epäkohtia, jotka eivät heikennä elintarviketurvallisuutta eivätkä johda kuluttajaa harhaan.

Nimisuojuuden tuotteen valmistus ja pakkaaminen tapahtuu kyseiselle elintarvikkeelle rekisteröidyn tuote-eritelman mukaisesti. Pakkausmerkinnöissä ovat näkyvissä sekä elintarvikkeen rekisteröity nimi että nimisuojujärjestelmän oikea tunnus. Pakkausmerkinnöissä on pieniä epäkohtia, esimerkiksi

- liian pieni (alle 15 mm tai pienissä pakkauksissa alle 10 mm) tunnus
- selkeä sävyvirhe tunnuksen värissä
- vapaaehtoisessa sanallisessa maininnassa virhe. (Pakkausmerkinnöissä voidaan käyttää tunnuksen lisäksi mainintaa "suojuattu alkuperänimitys", "suojuattu maantieteellinen merkintä" tai "aito perinteinen tuote" tai vastaavia lyhenteitä "SAN", "SMM" tai "APT". Tuottajamaan kielellä tehdyt vastaavat merkinnät ovat myös sallittuja.)

KORJATTAVAA

Toiminnassa on epäkohtia, jotka heikentävät elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa harhaan. Epäkohdat on korjattava määräjassa.

Toimija ei ole tehnyt Elintarvikelain 54 §:n mukaista ilmoitusta ennen nimisuojuustuotteen markkinoille saattamista, tai ilmoittanut tuotteen valmistuksen keskeyttämisestä tai valmistuksen lopettamisesta. Elintarvikkeen valmistus tai pakkaaminen ei tapahdu tuote-eritelman mukaisesti, esimerkiksi

- ainesosana käytettäväksi edellytetty voi on korvattu kasviöljyllä
- jauhojen lisäksi käytetään hiutaleita, joista ei ole mainintaa tuote-eritelmässä
- valmistusmenetelmä poikkeaa hieman tuote-eritelmässä kuvatussa (paistoaika, lämpötila, valmistusolosuhteet ym.)
- nimisuoju osoittavassa tunnuksessa on virheellinen väritys, tai tunnus puuttuu kokonaan
- nimisuojuuden elintarvikkeen ollessa *ainesosana* toisessa elintarvikkeessa ja tästä on maininta markkinoinnissa tai pakkausmerkinnöissä, käytetään nimisuoju hieman väärin, kuten
 - ainesosana on muutakin samantyyppistä ainesosaa, kuin nimisuojuutettua (kuten Kitkan viisas -muikkua / muikkua muualta, Lapin Puikula -perunaa / muuta perunaa tai Feta juuston lisäksi jotain muuta juustoa)
 - nimisuojuutettua ainesosaa on reseptissä määrä, joka ei riitä antamaan elintarvikkeelle olennaisesta luonnetta (esim. makua) eli nimisuojuutettua nimeä on käytetty tuotteen yhteydessä vain "markkinointimielessä".

HUONO

- markkinoitavasta elintarvikkeesta saa kuvan, että se on saanut nimisuojaan
- nimisuojatutteen nimi on osana jalostetun tuotteen nimeä valmiiksi pakatussa elintarvikkeessa, mutta merkinnöistä puuttuu tieto nimisuojatun ainesosan prosenttiosuudesta jalostetussa tuotteessa.

Toiminnassa on epäkohtia, jotka vaarantavat elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa vakavasti harhaan tai toimija ei ole noudattanut annettuja määräyksiä. Epäkohdat on korjattava välittömästi.

Elintarvikkeen valmistuksessa tai pakkaamisessa on suuria poikkeamia tuote-eritelmään nähden, esimerkiksi

- suojattu alkuperänimitys -elintarvikkeen raaka-aine on tuote-eritelmässä mainitun alueen ulkopuolelta tai tuotanto tai pakkaaminen tapahtuu tuote-eritelmässä määritellyn alueen ulkopuolella
- suojattu maantieteellinen merkintä -elintarvikkeen tuote-eritelmään kirjattu merkitsevä tuotantovaihe tapahtuu muualla kuin tuote-eritelmässä määritellyllä alueella
- resepti tai valmistustapa eroaa olennaisesti tuote-eritelmässä kuvatussa
- nimisuojatun elintarvikkeen kerrotaan markkinoinnissa tai merkinnöissä olevan ainesosana elintarvikkeessa/ateriassa, vaikka näin ei ole
- elintarviketta markkinoidaan nimisuojatutuotteena, vaikka kyseisellä elintarvikkeella ei ole nimisuoja
- tarjoilupaikassa on myynnissä/tarjolla esimerkiksi
 - fetapizza/fetasalaatti/fetapiirakka, mutta ainesosana ei ole käytetty aitoa fetaa, vaan salaattijuustoa tai "välimerellistä" juustokuutiota tms.
 - parmesan-broileri annos, jossa ei kuitenkaan ole käytetty aitoa parmesan (Parmigiano Reggiano SAN) juustoa, vaan jotain muuta kypsytettyä juustoa
- myymälässä/etämyynnissä on myynnissä karjalanpiirakan nimellä tuotetta, joka ei täytä koostumukseltaan karjalanpiirakka APT määritelmää, vaan voisi olla vaikkapa riisipiirakka
- myymälässä/tarjoilupaikassa korjattavaa arvion virheet esiintyvät toistuvasti

Aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä ja ohjeita (huomioitava muutoksineen):

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1143 viinejä, tislattuja alkoholijuomia ja maataloustuotteita koskevista maantieteellisistä merkinnöistä sekä aidoista perinteisistä tuotteista ja maataloustuotteiden vapaaehtoisista laatumerkinnöistä
- [Komission delegoitu asetus \(EU\) 2025/27 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen \(EU\) 2024/1143 täydentämisestä maantieteellisten merkintöjen, aitojen perinteisten](#)

muotoili: Fontti: Ei Lihavoitu

Elintarviketurvallisuus

Oiva-arviointiohjeet ilmoitetuille ja hyväksytyille elintarvikehuoneistoille

tuotteiden ja vapaaehtoisten laatumerkintöjen rekisteröintiä ja suoja koskevilla säännöillä sekä delegoidun asetuksen (EU) N:o 664/2014 kumoamisesta

- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2025/26 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1143 soveltamissäännöistä maantieteellisten merkintöjen ja aitojen perinteisten tuotteiden rekisteröintiä, muutosten, peruuttamisten, suojan täytäntöönpanon, merkintöjen ja tiedonantojen osalta, täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/34 muuttamisesta viinialan maantieteellisten merkintöjen osalta sekä täytäntöönpanoasetusten (EU) N:o 668/2014 ja (EU) 2021/1236 kumoamisesta
- Komission tiedonanto – Suuntaviivat suojatun alkuperänimityksen (SAN) tai suojatun maantieteellisen merkinnän (SMM) saaneita tuotteita ainesosina sisältävien elintarvikkeiden merkinnöistä (2010/C 341/03)
- Elintarvikelaki 297/2021, 6 § ja 54 §
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus 123/2020 nimisuojuatuotteiden rekisteröimisestä ja ilmoituksesta rekisteröidyn nimisuojuatuotteen valmistamisesta
- Ruokaviraston ohje 2595/04.02.00.01/2024/6: Nimisuojuattujen elintarvikkeiden valvontaohje
- Euroopan komission eAmbrosia -tietokanta:
 - [eAmbrosia - the EU geographical indications register \(europa.eu\)](#) (SAN ja SMM tuotteiden rekisteri)
 - [eAmbrosia - Traditional Specialities Guaranteed \(europa.eu\)](#) (APT tuotteiden rekisteri)
- Euroopan komission Glview -tietokanta: [Glview \(tmdn.org\)](#) (Tästä tietokannasta löytyvät vain SAN ja SMM tuotteet)

muotoili: Fontti: Ei Lihavoitu

muotoili: Fontti: Ei Lihavoitu

Kentän koodi muuttunut

Päivitykset versioon 87:

- Päivitetty muuttuneet lainsäädäntökohdat ja säädökset
- Lisätty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1143 27 artiklan mukainen vaatimus ennakoilmoituksesta.